

Bioforsk Rapport

Bioforsk Report
Vol. 8 Nr. -- 2013

Verneplan for Lofotodden Nasjonalpark

Landbruksaktivitet og landbruksinteresser
innenfor utredningsområdet for nasjonalparken,
konsekvenser ved eventuelt vern

Svein Morten Eilertsen
Bioforsk Nord Tjøtta

www.bioforsk.no

Hovedkontor
Frederik A. Dahls vei 20
N-1432 Ås
Tel.: (+47) 40 60 41 00
post@bioforsk.no

Bioforsk Nord
Tjøtta
N-8860 Tjøtta
Tel.: (+47) 40 60 41 00
tjotta@bioforsk.no

Tittel/Title:

Verneplan for Lofotodden Nasjonalpark. Landbruksaktivitet og landbruksinteresser innenfor utredningsområdet for nasjonalparken, konsekvenser ved eventuelt vern

Forfatter(e)/Author(s):

Svein Morten Eilertsen

<i>Dato/Date:</i> 10.11.2013	<i>Tilgjengelighet/Availability:</i> Åpen	<i>Prosjekt nr./Project No.:</i> 420215	<i>Saksnr./Archive No.:</i>
<i>Rapport nr./Report No.:</i> 8(--) 2013	<i>ISBN-nr./ISBN-no:</i>	<i>Antall sider/Number of pages:</i> 16	<i>Antall vedlegg/Number of appendices:</i> 0

<i>Oppdragsgiver/Employer:</i> Fylkesmannen i Nordland	<i>Kontaktperson/Contact person:</i> Ingvild Gabrielsen
---	--

<i>Stikkord/Keywords:</i> Konsekvensutredning, landbruk, Lofotodden Nasjonalpark, sauebeiting	<i>Fagområde/Field of work:</i> Arktisk landbruk og utmark
--	---

Sammendrag:

Foreliggende konsekvensutredning er knyttet til landbruk ved planlagt etablering av Lofotodden Nasjonalpark. De nordøstlige delene av utredningsområdet benyttes som utmarksbeiter for om lag 1800 søyer og lam. Dette området har stor verdi for landbruket. Områdene som ligger sørvest for disse søyebeitene blir ikke benyttet til landbruksformål og verdien er liten. Vern av utredningsområdet som nasjonalpark vil ha få negative konsekvenser for landbruket. Det er kun mulige restriksjoner på etablering av avgrensede sperregjerder mot «benker» nordøst i utredningsområdet som vil ha negativ effekt på landbruket. For de andre delene av utredningsområdet har et vern ingen negative effekter på landbrukets bruk av områdene. Avbøtende tiltak er foreslått.

Godkjent / Approved

Håkon Sund
Avdelingsleder

Prosjektleder / Project leader

Svein Morten Eilertsen
Forsker

Forord

Det foreligger planer om etablering av Lofotodden nasjonalpark i Moskenes og Flakstad kommuner. Foreliggende utredning beskriver dagens landbruksdrift i området, hvordan det planlagte vernet forventes å påvirke landbruksdrifta i utredningsområdet. Bioforsk Nord Tjøtta har gjennomført en vurdering av konsekvensene for landbruket i området dersom Lofotodden nasjonalpark etableres.

Tjøtta, 13.11.2013

Svein Morten Eilertsen

Innhold

Sammendrag	3
1. Innledning	4
1.1 Bakgrunn	4
1.2 Formål med utredningen	4
2. Lofotodden nasjonalpark	5
2.1 Utredningsområdet	5
3. Metoder og datagrunnlag	6
3.1 Dokumentasjonsgrunnlag	6
3.2 Konsekvensanalyse	6
3.2.1 Verdivurderinger	6
3.2.2 Vurdering av omfang (effekt)	7
3.2.3 Vurdering av konsekvens	7
4. Statusbeskrivelse og vurdering av verdi, omfang og konsekvens	9
4.1 Landskapstrekk, geologi, vegetasjon og arealbruk	9
4.2 Landbruksaktivitet i utredningsområdet (verdivurdering)	10
4.2.1 Framtidig landbruksaktivitet	11
4.2.2 Samlet verdivurdering	12
4.3 Omfang for landbruket av 0-alternativet	12
4.4 Omfang og konsekvens for landbruket ved etablering av Lofotodden nasjonalpark	12
4.4.1 Samlet vurdering av omfang og konsekvensgrad	13
5. Avbøtende tiltak	14
6. Konklusjon	15
7. Referanser	16

Sammendrag

I forbindelse med den planlagte nasjonalparken har Bioforsk Nord Tjøtta gjennomført en vurdering av konsekvensene for landbruket i området.

Innenfor grensene til den planlagte Lofotodden nasjonalpark er det kun helt nordøst på Moskenesøya en finner husdyr som beiter i utmarka. Det beiter om lag 1.800 søyer og lam i denne utmarka og dyretallet er tilpasset beitekapasiteten i området. Dette er sentrale søyebeiter og har **stor verdi** for landbruksnæringa. Arealene langs strekningen Selfjord - Ulvsneset benyttes noe, og kan få økt verdi dersom enkelte bruk øke antallet søyer som slippes til utmarka. Disse arealene har **middels verdi** for landbruksnæringa. De resterende delene av utredningsområdet som ligger sørvest for Brasråstindan har **liten verdi** for landbruket.

Det er ikke forventet at etablering av Lofotodden nasjonalpark vil ha negativ effekt på omfanget av beitebruken innenfor utredningsområdet. Dyretallet er tilpasset beitegrunnlaget i de nord-østlige delene av utredningsområdet og etablering av nasjonalpark vil ikke legge restriksjoner på denne beitebruken. Det foreligger ikke planer om å øke beitetrykket så mye at skadelig beiting kan oppstå. Det er kun restriksjoner på mulighetene til å etablere avgrensede sperregjerder mot benker nordøst i utredningsområdet som vil ha negativ effekt på landbruket. Dette gir **liten negativ konsekvens** for landbruket. Disse negative konsekvensene kan fjernes dersom det under planleggingsarbeidet av nasjonalparken gis åpning for etablering av sperregjerder på forhåndsdefinerte steder (avbøtende tiltak). For de andre delene av utredningsområdet har et vern ingen negative effekter på landbrukets bruk av områdene.

1. Innledning

1.1 Bakgrunn

I forbindelse med planlagte Lofotodden nasjonalpark har Bioforsk Nord Tjøtta gjennomført en vurdering av konsekvensene for landbruket i området.

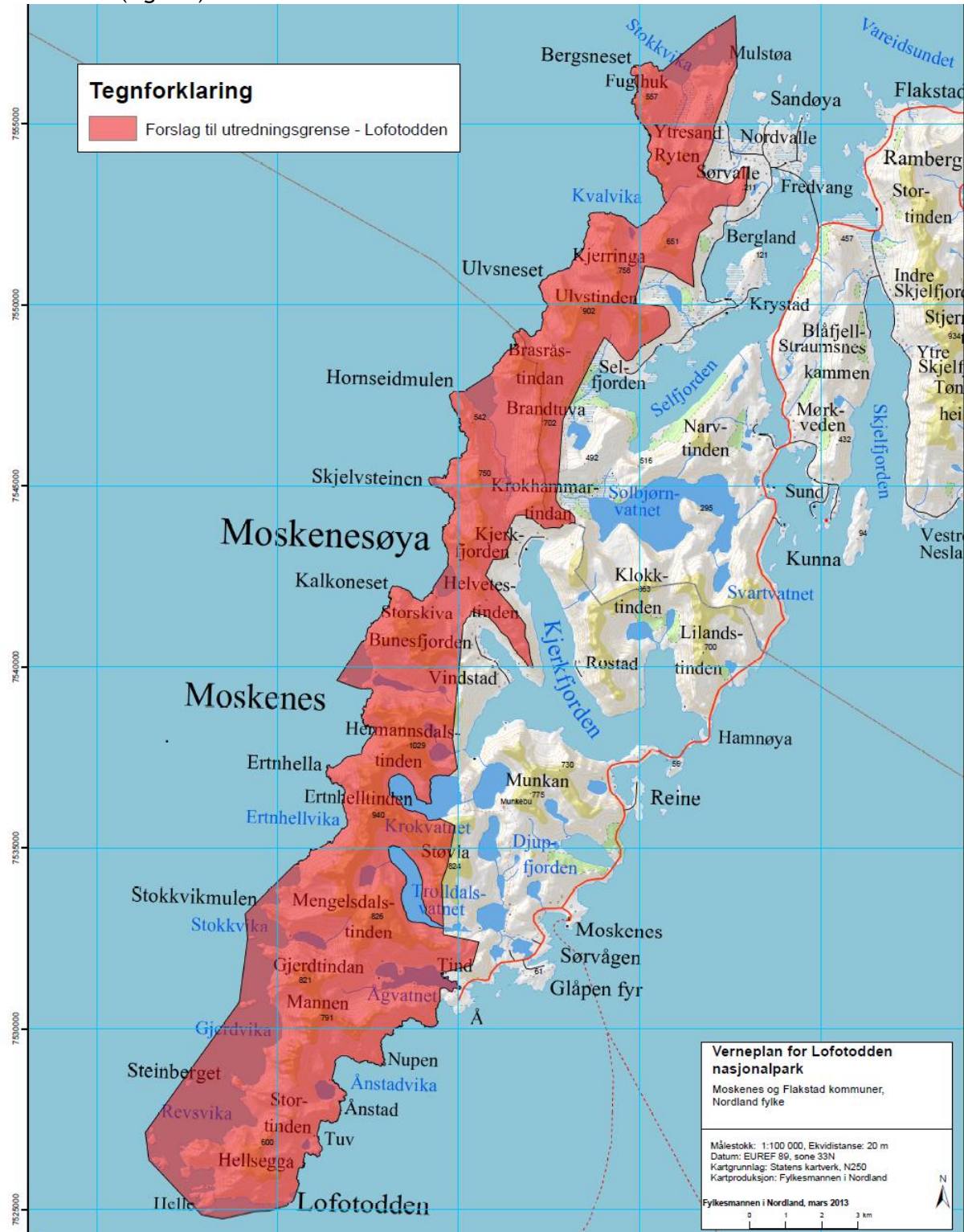
1.2 Formål med utredningen

Foreliggende rapport er en konsekvensutredning innen temaet landbruk. Utredningen inneholder en beskrivelse av dagens beitebruk i området og en vurdering av mulige konsekvenser for beitebruken ved en etablering av nasjonalpark. Avbøtende tiltak er også vurdert.

2. Lofotodden nasjonalpark

2.1 Utredningsområdet

Lofotodden nasjonalpark er planlagt etablert på Moskenesøya i Moskenes og Flakstad kommuner (figur 1).

Figur 1. Planområdet for Lofotodden nasjonalpark.

3. Metoder og datagrunnlag

3.1 Dokumentasjonsgrunnlag

Informasjon om eksisterende og planlagt arealbruk til landbruket i utredningsområdet er innhentet gjennom direkte kommunikasjon med brukere som har beitedyr i eller like i nærheten av utredningsområdet. Videre har administrasjonen i Moskenes og Flakstad kommuner og andre mulige informanter blitt kontaktet.

3.2 Konsekvensanalyse

Som grunnlag for denne utredningen er Statens vegvesen, Håndbok 140, konsekvensanalyser benyttet (Statens Vegvesen 2006). Analysen gjennomføres etter følgende trinnvise metode: Statusbeskrivelse, verdisetting, vurdering av omfang (effekt) og vurdering av konsekvens:

- A. **Verdi**, uttrykt gjennom tilstand, egenskaper og utviklingstrekk for vedkommende tema, og etter skalaen *liten - middels - stor*. Skalaen er kontinuerlig der verdien f.eks. kan ligge mellom liten og middels.
- B. **Omfang (effekt)**, det vil si hvor store endringer tiltaket kan medføre for landbruket, kategorisert etter skalaen: *stort negativt - middels negativt - lite/ingen - middels positivt - stort positivt*. Skalaen er kontinuerlig.
- C. **Konsekvens**, som fastsettes i form av en ni-trinns skala (figur 2) ved å sammenholde opplysninger om berørte områders verdi (a) med opplysninger om omfanget (b) av endringene.

I landbruksutredningen er det tatt utgangspunkt i veileder M-0692 B: *Konsekvensutredninger og landbruk*, fra Landbruksdepartementet. Følgende momenter fra veilederen er spesielt vektlagt:

- *Kartlegging av dagens situasjon*: Konsekvensene av et vern for framtidig jordbruk på berørte eiendommer og bygdelag skal belyses.
- *Beskrivelse av virkninger*: De langsiktige virkningene av vernet i forhold til eventuell båndlegging av ressurser.

3.2.1 Verdivurderinger

Det første trinnet i konsekvensutredningen er å beskrive og vurdere verdien utredningsområdet representerer for landbruket. Fastsettelsen av "verdi" er i størst mulig grad basert på dagens landbruksaktivitet og behov uttrykt ved konkrete planer for framtidig utvikling av næringa og sannsynligheten for å kunne realisere disse i et område. Det er gitt en selvstendig og subjektiv verdivurdering av områdets verdi innenfor utredningsområdet. Verdivurderingen er gitt ut fra hvilken viktighet arealene har for det aktuelle foretak. I tillegg er det tatt hensyn til om bruk drives som hoved- eller tilleggsnæring, eller om bruket drives på hobbybasis. Kriteriene er gjengitt i tabell 1.

Tabell 1. Kriterier for verdsetting.

Verdi	Kriterier
Stor verdi	Tilgang på området til beiting er en forutsetning for opprettholdelse av drifta, på foretak som drives som hoved- eller tilleggsnæring, på dagens nivå.
Middels verdi	Området utgjør en betydelig del av beitegrunnet for foretak som drives som hoved- eller tilleggsnæring. Området benyttes av gårdsbruk som drives på hobbybasis.
Liten verdi	Området er lite brukt i dag og har ingen økonomisk betydning i landbrukssammenheng

3.2.2 Vurdering av omfang (effekt)

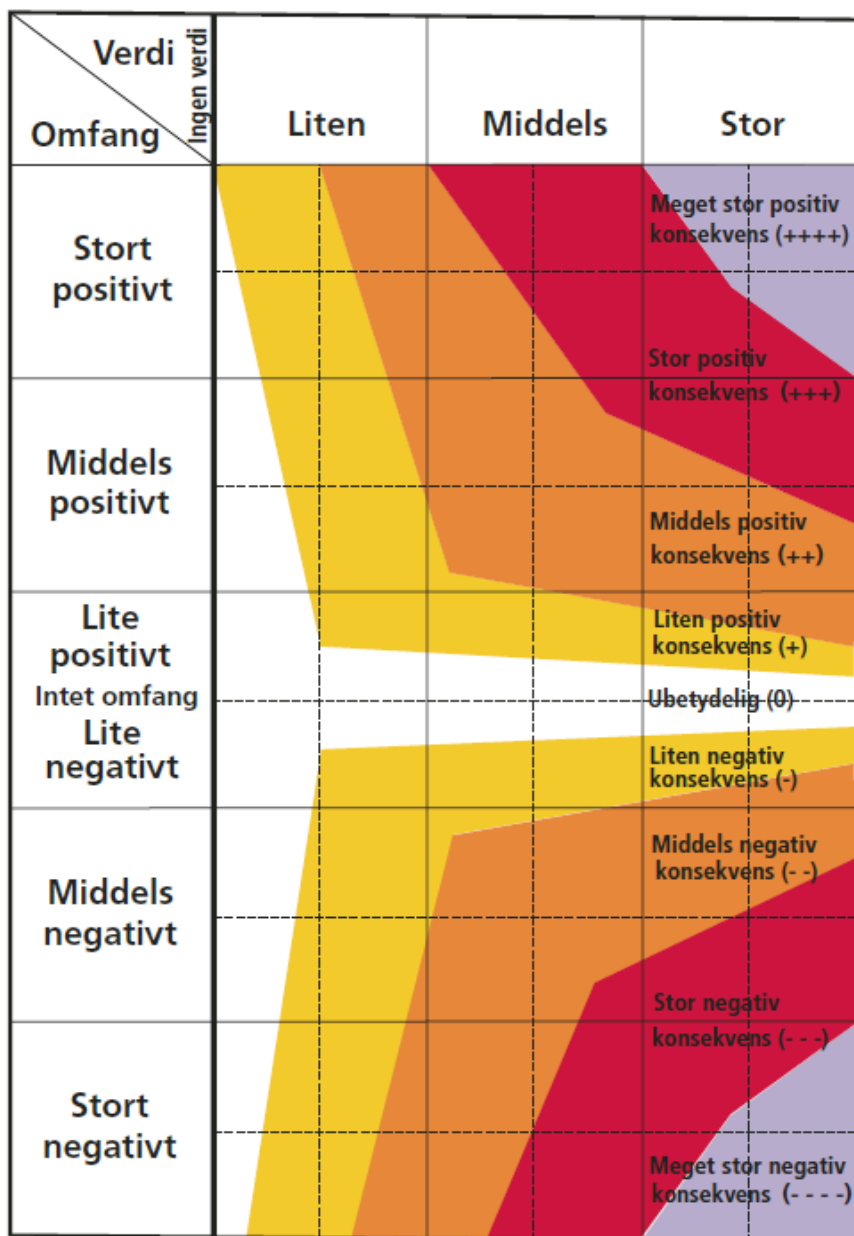
Med vurdering av omfang (effekt) menes hvordan og i hvilken grad landbruksdrifta i utredningsområdet vil bli påvirket av tiltaket. Det er gjort en klassifisering av omfanget etter en femdelt skala der kriterier og gradering av omfang for landbruket er beskrevet i tabell 2.

Tabell 2. Kriterier for vurdering av omfang (effekt) for landbruksdrift.

Omfang (effekt)	Kriterier
Stort negativt	Drift eller planlagt drift på berørte gårdsbruk må enten opphøre eller reduseres betydelig
Middels	Drift eller planlagt drift må reduseres
Lite (begrenset)	Drifta av arealene må begrenses i forhold til dagens nivå eller planlagt aktivitet blir ikke gjennomført
Ubetydelig/ingen	Tiltaket har ubetydelig eller ingen virkninger for dagens eller framtidig jordbruksproduksjon i området
Positiv	Tiltaket har positive virkninger for dagens eller framtidig jordbruksproduksjon i området

3.2.3 Vurdering av konsekvens

I vurderingen av konsekvensgrad for landbruket blir verdiene sammenstilt med tiltakets effekt og virkning (omfang). Denne sammenstillingen er vist i en matrise (figur 2; Jfr. håndbok 140, Statens vegvesen, 2006). Konsekvens er gradert etter en nidelt skala fra meget stor positiv konsekvens til meget stor negativ konsekvens (tabell 3). Matrisen (figur 2) innebærer for eksempel at for områder med stor verdi vil et stort negativt omfang gi meget stor negativ konsekvens (ved bruk av matrisen i figur 2 ligger "stor verdi" helt til høyre langs x-aksen, mens "liten verdi" ligger helt til venstre).

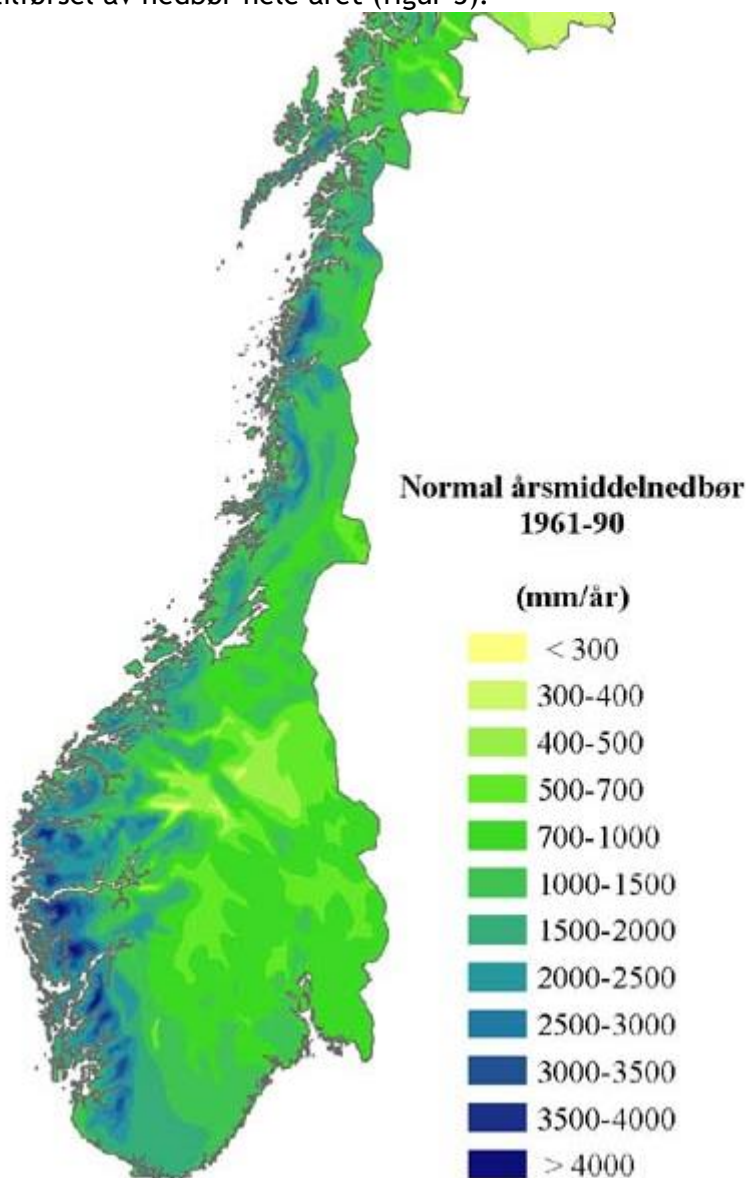
Figur 2: Metodikk for konsekvensvurdering. Figur hentet fra Statens Vegvesen (2006)

4. Statusbeskrivelse og vurdering av verdi, omfang og konsekvens

4.1 Landskapstrekk, geologi, vegetasjon og arealbruk

I henhold til Norsk institutt for jord- og skogkartlegging sin inndeling i landskapsregioner tilhører utredningsområdet landskapsregionen 31 Lofoten og Vesterålen, med underregion 31,1 Vest-Lofotens ytterside (Puschmann 2005). «Spesielt for regionen er en sterk forvitring og oppsprekking av berggrunnen som kan gå flere titalls meter ned. På Værøy, Moskenes- og Flakstadøya står fjella rett i havet, og danner den mektigste biten av Lofotveggen med ekstreme tindefjell- og botntopografi så kraftig gjennomskåret av fjorder og sund at landflikene bare så vidt henger sammen».

Klimaet i utredningsområdet er preget av nærhet til Golfstrømmen. Med milde vinter og lave sommertemperaturer. Middelttemperaturen i juli og august er på ca. 12°C. Det er jevn tilførsel av nedbør hele året (figur 3).

Figur 3. Normal årsmiddelnedbør 1961-90. Kilde: DNMI.NO

4.2 Landbruksaktivitet i utredningsområdet (verdivurdering)

Arealene innenfor grensene til planlagte Lofotodden nasjonalpark består av utmark. Det er ubetydelig med skogressurser av verdi i området, slik at utredningsområdet har primært verdi for landbruket i form av utmarksbeiter. På grunn av de milde vintrene er utmarka tidlig snøbar om våren. Dette betyr at vegetasjonen i utmarka er i stand til å utnytte milde og solrike vårdagene til plantevekst. Det er derfor mulig med tidlig beiteslipp om våren. Med lave sommertemperaturer går planteutviklingen sakte gjennom veksts sesongen. Dette betyr at beitekvaliteten på utmarksbeitene holder seg høy gjennom en lang periode av sommeren. Med tilstrekkelig nedbør unngår en også tørkeperioder. Samlet fører dette til at vekstforholdene innenfor utredningsområdet kan betegnes som gode.

I store deler av utredningsområdet er det bratte fjellsider som stuper rett i havet og det er stor andel bart fjell. Disse områdene har ikke verdi som beiteområder. De tilgjengelige beiteressursene ligger i hovedsak i dalbunnene, langs åsrygger og i lavlandet langs den tidligere strandflata.

Det er kun helt nordøst på Moskenesøya i området Fredvang, Nordvalle og Sørvalle en finner et aktivt landbruksmiljø i nærheten av utredningsområdet for Lofotoden nasjonalpark. Flere av disse gårdsbrukene har søyebesetninger som benytter utmarksbeiter innenfor utredningsområdet. Det beiter om lag 1.800 søyer og lam i denne utmarka. De viktigste utmarksbeitene ligger helt nord i utredningsområdet (figur 4) og dyretallet er tilpasset beitekapasiteten i området. I følge gårdbrukerne bør ikke antallet søyer økes ytterligere i dette området dersom en skal opprettholde en akseptabel tilvekst på lammene.

Figur 4. Beiteområder for sau på Moskenesøya.

Det brukes ikke motoriserte kjøretøy på barmark under tilsyn og sankning av søyene. Enkelte brukere bruker båt under tilsyn av søyer som oppholder seg på nord- og yttersida

av Moskenesøya. Det er ikke gjerdeanlegg (sperregjerder eller samlegjerder) innenfor utredningsområdet for Lofotodden nasjonalpark. Enkelte søyer går seg fast på «benker» (fjellhyller) i området Stokkvikheia (Berget). Brukerne vurderer derfor å sette opp korte sperregjerder for å hindre søyene å bevege seg inn på disse benkene.

Det blir plassert ut saltslikkesteiner flere steder i beiteområdet bl.a. Mulstøa, Stokkvika og ved Markvatnet. Erfaringsmessig liker søyene disse saltslikkesteinene og besøker dem jevnlig gjennom beitesesongen. Utplassering av slike steiner er både et dyrevelferdsmessig tiltak, i tillegg til at det er et nyttig utgangspunkt når sauebrukerne skal føre tilsyn med dyra. Disse steinene bæres ut i terrenget fra vei eller fjæra på steder der de må fraktes ut med båt. Det er ingen storfeprodusenter som lar storfe beite i utmarka i utredningsområdet.

4.2.1 Framtidig landbruksaktivitet

Det foreligger ikke konkrete planer om økning av sauetallet i utmarka, men to av sauebrukerne kan dersom forholdene ligger til rette for det (generelle rammevilkår, tilgang på innmarksarealer og motivasjon), komme til å øke produksjonen i framtida. En bruker (63 år) «tar ett år om gangen» og har ikke arvtakere som ønsker å ta over produksjonen. Besetningen til denne brukeren beiter primært i området Kvalvika - Ryten. Vedkommende har vært kontaktet av sauebrukere fra Vikten lenger nord-øst i Lofoten. Disse har begrensede utmarksbeiter og ønsker å disponere utmarksbeitene i området Kvalvika dersom disse blir ledige. Sannsynligvis vil ikke disse bli ledige, da en av de andre aktive sauebrukerne som har beitedyr innenfor utredningsområdet, vil være interessert i beiteområdet Kvalvika dersom dette blir ledig. En av sauebrukerne som benytter beitene nord i utredningsområdet, antyder at det kan bli aktuelt å øke bruken av beitene i Selfjordområdet dersom han i framtiden øker antallet vinterfôra søyer.

Det er en generell holdning at arealene i utredningsområdet fra Selfjord og sørvestover er under gjengroing. Disse arealene representerer store uutnyttede beiteressurser. Problemet er at beitearealene er usammenhengende, fragmenterte og utilgjengelige. Søyene vil derfor måtte gå spredt i små flokker. Det vil derfor være umulig for en heltids sauebruker å holde effektivt tilsyn med søyene gjennom hele beitesesongen i dette området. I tillegg vil det være krevende å sanke søyene om høsten i et slikt «vilt» landskap. Det vurderes derfor av dagens sauebrukere som lite sannsynlig at disse arealene vil bli tatt i bruk i framtiden.

Overgang til Gammel-Norsk Sau (villsau/steinaldersau) kan øke verdien på disse arealene. Årsaken er at Gammel-Norsk Sau er tilpasset bratte «uframkommelige» beiter og går samlet i større flokker. De vil derfor være i stand til å høste større andel av beitene lengre sørvest i utredningsområdet. Det er flere driftsmessige utfordringer ved bruk av Gammel-Norsk Sau. Sauen er en liten og lett sauerase, slik at kjøttproduksjonen per lam er liten. I tillegg kan det være vanskelig å sanke søyene ned fra fjellet på høsten, både fordi de er raske og kan oppholde seg i nesten uframkommelige områder. Tilsvarende vil deler av utredningsområdet være velegnet som beiter for geit. Utreder har ikke mottatt konkrete planer for oppstart av geitehold i området.

Sauebrukerne kommer også i framtiden til å plassere ut saltslikkesteiner på faste, sentrale steder i beiteområdene. Det foreligger ikke planer om å benytte terrenggående barmarkskjøretøy (ATV) i framtida heller. Terrengets beskaffenhet (bratt og uframkommelig) gjør at det er lite hensiktsmessig å bruke slike kjøretøy innenfor utredningsområdet. Det foreligger ingen konkrete planer om etablering av gjeterhytter i utredningsområdet.

Storfe produsentene som har landbruksdrift i nærheten av utredningsområdet for Lofotodden nasjonalpark har ingen planer om å ta i bruk utmarksarealene som beiter for storfe i framtiden. Lette storferaser og kastrater vil kunne benytte deler av utredningsområdet som beiter. Introduksjon av elektronisk beiteovervåking på enkeltdyr i form av GPS/GSM-sendere (eks. «radiobjella» til Telespor) vil kunne lette tilsynet av storfeet på utmarksbeitet. Utreder har ikke mottatt konkrete planer for introduksjon av lettere storferaser eller beiting med kastrater i området.

Det har til nå ikke vært aktuelt å bruke terrenggående barmarkskjøretøy, eller helikopter for å transportere ut syke dyr, gjennomføre nødslakt eller eventuelt transportere veterinær inn i utredningsområdet. Berørte gårdbrukere tror ikke at dette blir en aktuell problemstilling i framtida heller.

4.2.2 Samlet verdivurdering

Utmarksarealene lengst nordøst i utredningsområdet for Lofotodden nasjonalpark (figur 4) er sentrale søyebeiter og har **stor verdi** (tabell 3) for landbruksnæringa. Arealene langs strekningen Selfjord - Ulvsneset (figur 4) benyttes noe, og kan få økt verdi dersom enkelte bruk øker antallet søyer som slippes til utmarka. Disse arealene har **middels verdi** (tabell 3) for landbruksnæringa. De resterende delene av utredningsområdet som ligger sørvest for Brasråstindan har **liten verdi** for landbruket (tabell 3).

4.3 Omfang for landbruket av 0-alternativet

Dersom planene om etablering av Lofotodden nasjonalpark ikke gjennomføres, vil eksisterende arealbruk i utredningsområdet (beskrevet tidligere i rapporten) bestå. Omfanget av dagens friluftslivsaktiviteter i området kan virke forstyrrende på sauene ved at hundeeiere ikke respekterer båndtvangen og lar hundene løpe fritt. Utviklingen og trender de siste årene tyder på at omfanget av friluftslivsaktiviteter øker. En slik økning kan være forstyrrende for sauens bruk av utredningsområdet, og omfanget vurderes som lite negativt. Konsekvensene av 0-alternativet blir *liten negativ* (tabell 3).

4.4 Omfang og konsekvens for landbruket ved etablering av Lofotodden nasjonalpark

Det er ikke forventet at etablering av Lofotodden nasjonalpark vil ha negativ effekt på omfanget av beitebruken innenfor utredningsområdet. Dyretallet er tilpasset beitegrunnet i de nord-østlige delene av utredningsområdet og etablering av nasjonalpark vil ikke legge restriksjoner på denne beitebruken. Det foreligger ikke planer om å øke beitetrykket så mye at skadelig beiting kan oppstå.

Gårdbrukerne kan fortsette praksisen med utplassering av saltslikkesteiner på sentrale steder dersom nasjonalparken blir realisert.

Det kan knyttes restriksjoner til etablering av gjerder innenfor verneområdet. Et vern vil derfor kunne ha negativ effekt på planene om etablering av sperregjerder for å unngå at søyer og lam går seg fast på «benker» nord i utredningsområdet (Stokkvikheia). Under planleggingsarbeidet med nasjonalparken bør landbrukets planer om å etablere avgrensede sperregjerder innarbeides i planene. Dette vil redusere de negative konsekvensene for landbruket (foreslått som avbøtende tiltak).

Det foreligger ikke planer om bygging av gjeterhytter. Dersom dette skulle bli aktuelt i framtiden, kan etablering av gjeterhytter tillates etter søknad dersom praksis fra andre nasjonalparker videreføres i Lofotodden nasjonalpark.

Barmarkskjøring er ikke tillatt i nasjonalparker. Dette er ikke nødvendig for opprettholdelse av dagens sauebeiting innenfor utredningsområdet Lofotodden nasjonalpark. Omfanget av dette forbudet er ubetydelig for landbruket.

Verneforskriften åpner ikke for bruk av motorisert ferdsel til uttransport av syke beitedyr, nødslakt eller transport av veterinær i området. Dette har ikke vært praktisert i utredningsområdet og sauebrukerne har ikke signalisert at dette vil være aktuelt i framtiden.

Etablering av nasjonalpark kan føre til økt friluftslivsaktivitet inn i området. Dersom det etableres informasjonstavler på sentrale innfallsporter til nasjonalparken, kan dette være et nyttig verktøy for å informere om at det går beitedyr i området. Infotavlene kan påpeke viktigheten av å respektere båndtvangen. Det kan også formidles informasjon som skal få turgående til å oppleve beitedyra i deres naturlige aktivitet, observere og varsle hvis noe er galt. I tillegg kan en gjennom aktiv merking av turstier styre trafikken utenom enkelte beiteområder der en ønsker at søyene skal få være i fred.

Det kan ligge et potensial i å lage småskalaprodukter basert på kjøtt produsert i en nasjonalpark. Dersom brukerne kan oppnå økt salgsværdi av sine produkter på grunn av at de produsert i en nasjonalpark, vil virkningen være positiv og konsekvensene av vern vil være positive. Det kreves imidlertid en del ressurser å få dette realisert.

4.4.1 Samlet vurdering av omfang og konsekvensgrad

Landbruk er ingen statisk næring, men i fortløpende endring og utvikling. Effektivisering av driften får økt betydning for å tilpasse seg til et stadig mer markedstilpasset samfunn. Naturgitte begrensninger (bratt og utilgjengelig) gjør at utredningsområdet i overskuelig framtid kun representerer en verdi for landbruket i form av utmarksbeiter. Tilbake-meldingene fra brukerne i området tilsier at utredningsområdet også i framtiden vil bli benyttet som beite for sau.

Et vern av utredningsområdet som Lofotodden nasjonalpark vil ha begrenset negativ virkning på landbrukets mulighet til å fortsette bruken av området som beiter for søyer og lam. Mulige restriksjoner i mulighetene til å etablere avgrensede sperregjerder mot benker nordøst i utredningsområdet vil ha *liten negativ effekt* på landbruket. Dette gir *liten negativ konsekvens* for landbruket (tabell 3). Disse negative konsekvensene kan fjernes dersom det under planleggingsarbeidet av nasjonalparken gis åpning for etablering av sperregjerder på forhåndsdefinerte steder (avbøtende tiltak). For de andre delene av utredningsområdet har et vern ingen negative effekter på landbrukets bruk av områdene (tabell 3).

Tabell 3. Verdi, omfang og konsekvenser for landbruket ved etableringen av Lofotodden nasjonalpark

Lofotodden nasjonalpark	Verdi	Omfang (effekt)	Konsekvensgrad
0-alternativet (ikke vern)	Stor	Liten	Liten (-)
Nordenden (nordøst for Selfjord-Kvalvika)	Stor	Liten/ubetydelig ¹	Liten/ingen ¹ (-/0 ¹)
Strekningen Selfjord - Ulvsneset	Middels	Ubetydelig	Ingen (0)
Området sørvest for Brasråstindan	Liten	Ubetydelig	Ingen (0)

1) Det gis anledning til å etablere avgrensede sperregjerder for å unngå at søyer og lam går seg fast på «benker» nord i utredningsområdet

5. Avbøtende tiltak

Det bør etableres nær kontakt med landbruket under verneplanarbeidet og utarbeides en oversikt over hvilke avgrensede sperregjerder som bør etableres for å unngå at søyer og lam går seg fast på «benker» nord i utredningsområdet (Stokkvikheia). Det bør tillates etablering av disse sperregjerdene selv om området vernes som nasjonalpark.

Verneforskriften åpner ikke for tillatelse til kjøring med motorisert kjøretøy sommerstid i forbindelse med transport av syke beitedyr, nødslakt og veterinær. Det har ikke vært benyttet motoriserte kjøretøy til dette formålet, og er lite sannsynlig at det vil være aktuelt i framtiden, men av hensyn til dyrevelferd og eventuelle endringer i framtidige transportmetoder, foreslås det at forvaltningsmyndigheten åpner for denne type motorisert ferdsel med henvisning til dyrevelferd.

6. Konklusjon

Innenfor grensene til den planlagte Lofotodden nasjonalpark er det kun helt nordøst på Moskenesøya en finner husdyr som beiter i utmarka. Det beiter om lag 1.800 søyer og lam i denne utmarka og dyretallet er tilpasset beitekapasiteten i området. Dette området har stor verdi for landbruket. Arealene langs strekningen Selfjord - Ulvsneset benyttes noe og har middels verdi mens de resterende delene av utredningsområdet som ligger sørvest for Brasråstindan har liten verdi for landbruket.

Det er ikke forventet at etablering av Lofotodden nasjonalpark vil ha negativ effekt på omfanget av beitebruken innenfor utredningsområdet. Dyretallet er tilpasset beitegrunnet i de nord-østlige delene av utredningsområdet og etablering av nasjonalpark vil ikke legge restriksjoner på denne beitebruken. Det foreligger ikke planer om å øke beitetrykket så mye at skadelig beiting kan oppstå.

Det er kun restriksjoner på mulighetene til å etablere avgrensede sperregjerder mot benker nordøst i utredningsområdet som vil ha negativ effekt på landbruket. Dette gir **liten negativ konsekvens** for landbruket. Disse negative konsekvensene kan fjernes dersom det under planleggingsarbeidet av nasjonalparken gis åpning for etablering av sperregjerder på forhåndsdefinerte steder (avbøtende tiltak). For de andre delene av utredningsområdet vil et vern ikke ha negative effekter på landbrukets bruk av områdene.

7. Referanser

- DN (Direktoratet for Naturforvaltning). 2009. Naturbasen. Tilgjengelig fra <http://dnweb12.dirnat.no/nbinnsyn/>
- Landbruksdepartementet. 1998. Veileder. Konsekvensutredninger og landbruk. 23 sider
- NGU (Norges Geologiske Undersøkelse). 2009. Berggrunnskart på internett. Tilgjengelig fra <http://www.ngu.no/no/hm/Kart-og-data/>
- Puschmann, O. 2005. Nasjonalt referansesystem for landskap - beskrivelse av Norges 45 landskapsregioner. NIJOS rapport 10. 196 s.
- Statens vegvesen 2006. Konsekvensanalyser - veiledning. Håndbok 140. 287s.
- Statens Vegvesen 1995. Konsekvensanalyser. Del II a, Metodikk for beregning av ikke-prissatte konsekvenser. Håndbok nr. 140.